

A Cica-homoki környezetkárosításból származó lehetséges közegészségügyi kockázata Kisbér vízbázisára

Egy veszélyes hulladék-feldolgozó és importáló cég 2023-ban engedélyt kapott Oroszlány közigazgatási területén, a Vértesi Tájvédelmi Körzetben és Natura 2000-es kiemelt természet-megőrzési és madárvédelmi területen, erdei környezetben a „Cica-homok” nevű vizes élőhely területén „Tájsebgógyítás ökológiai helyreállító program” néven ipari hulladék-eredetű anyagokkal való feltöltésre, melynek keretében évente 250 000 tonna, összesen 2 millió tonna „termékké minősített” anyagot terveznek elhelyezni nyolc éven keresztül.

A tevékenység karsztvíz fölötti térségben zajlik, ahol a hidrogeológiai viszonyok miatt a szennyező anyagok hosszú távon a Vértes alatti regionális karsztvízrendszerbe juthatnak. Ez a karsztvízrendszer látja el ivóvízzel Tatabányát, Oroszlányt és Kisbért is.

A hatósági dokumentumok szerint Kisbér vízellátása a Tatabánya XIV/A és XV/C vízaknából történik. Tatabánya a Vértes és a Gerecse hegység között elhelyezkedő karsztos medencében fekszik, amely a Közép-dunántúli karsztvízrendszer egyik legérzékenyebb és legfontosabb vízbázisa. Tatabánya ebből a regionálisan összefüggő karsztvíztestből nyeri az ivóvizet, amely hidraulikai kapcsolatban áll a Pustavám-Oroszlány-Tata térség vízbázisaival. Amikor a térségben bányászat folyt, a karsztvíz szintje lecsökkent, elapadtak a tatai források.

A térségben a vízmozgás Tatabánya és Tata irányába mutató komponenssel rendelkezik, tehát az Oroszlány, Cica-homok térségében történő szennyezés Tatabánya vízaknáiból 62 település ivóvízellátását is veszélyezteti. Ebből következően a feltöltő anyagból szivárgó szennyezés, - bár időben eltolva elérheti a regionális vízbázist.

2. Egészségügyi kockázatok

A feltöltő anyag laborvizsgálatai TPH, PAH, nehézfém (Cu, Zn, Cd, Pb) és szerves szennyezőanyag jelenlétét igazolták több határérték felett

Ezek a komponensek emberi egészségre veszélyesek:

Szennyezőanyag	Egészségügyi hatás
TPH, PAH, VOC	Rákkeltő, májkárosító, idegrendszeri hatás
Nehézfémek (Cd, Pb)	Krónikus vesekárosítás, idegrendszeri zavarok
Ammónium, nitrát	Csecsemőknél oxigénhiányos vérkép (methemoglobinémiát) okoz
Mikrobiológiai komponensek , fertőzőes kockázat, bőr- és nyálkahártya-irritáció	

A Cica-homoki tevékenység ezért közvetett közegészségügyi veszélyt jelent Kisbér lakossága számára, de akár ivóvízbázis-szinten is érzékelhető lehet.

3. Kisbér helyzete

- Kisbér felszíni vizei (Concó, Batthyány-ér, Park-tó) nem közvetlenül érintettek, mivel külön vízgyűjtőben fekszenek. Felszíni lefolyás útján nem juthat el oda szennyezés.
- Azonban a karsztvízbázis közös, ezért az ivóvízminőségre kiható folyamatok Kisbért is érintik.
- Az Oroszlány-Kisbér Vízmű Üzem által használt vízáadó réteg a Vértes alatti triász mészkő rendszeréhez kapcsolódik, így a Cica-homoknál történő vízszennyezés regionális egészségügyi kockázatot jelent.

A közegészségügyi megelőzés elve alapján a minden érintett településnek kötelessége mindent megtenni a lakosság ivóvízbiztonságának megőrzéséért.

Határozati javaslat

Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a rendelkezésre álló dokumentumok, szakértői vélemények és a közegészségügyi kockázatok alapján az alábbi határozatot hozza:

1. Kisbér Város Önkormányzata kéri, hogy az Envirotis Holding Zrt. és a tulajdonában lévő Vértesi Környezetgazdálkodási Kft. a Cica-homoki területen, valamint minden kapcsolódó telephelyén folytatott hulladék-eredetű tevékenységét haladéktalanul szüntesse be.
2. Felkéri a Polgármestert, hogy a jelen határozatot az Energiaügyi Miniszterhez juttassa el és a Minisztertől a tevékenység teljes leállítását és a terület bezárását kérje, a regionális vízbázis védelme és a lakosság egészségének megóvása érdekében.
3. Kisbér Város Önkormányzata kijelenti, hogy a Cica-homoki tevékenység folytatását a lakosság egészségét és az ivóvízbiztonságot veszélyeztető, elfogadhatatlan kockázatnak tekinti, és mindent megtesz annak megszüntetéseért.

Kisbér Város Önkormányzata meggyőződéssel vallja, hogy a lakosság egészségének védelme és a vízbázis megóvása minden gazdasági tevékenységgel szemben elsődleges nemzetstratégiai érdek.

A Cica-homoki és az Envirotis Holding Zrt. által végzett hulladék-eredetű tevékenység felesleges és aránytalan kockázatot jelent a térség 62 településének ivóvízellátására.

A város ezért a tevékenység azonnali megszüntetését követeli az Energiaügyi Minisztériumtól.

Kisbér, 2025. november